Ч. 164 Второк 23 липня (4 серпня) 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Людвіка Пльона і в ц. к. Староствах на провинциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

До характеристики наших відносин.

(Конець).

Подумаймо тепер над тим, що і як робити, щоби дійстно всюди наступила виразна, рішуча і тривала зміна системи в користь Русинів?

Передовсім мусимо стояти непохитно і консеквентно на яснім і виразнім становищи народнім рускім і рушучо отрясти ся і визволити ся від усего, що спиняє розвиток рускої народности на основі чисто австрийскій. І задля того треба передовсім рішучо не тілько зірвати з москвофілами, але й бороти ся з всіми, що допускають ся якихсь суперечностий або неясностий.

Одначе не тілько саме правительство може довести до зміни системи. Треба ділання і з нашого боку. Ми повинні всюди користувати ся правами, які прислугують нам на законній основі нашій мові і народности, а поборювати і викорінювати з посеред рускої суспільности байдужність, маловажене або нехтоване нашої мови і тих інституций, які пособляють культурному розвиткови рускої народности в Австриї. Нехай руска суспільність знає, що ті придбаня, які ми осягнули доси для нашого національно-культурного і економічного розвитку — не „дрібні і хвилеві користи“, як учить п. Романчук і „Діло“, доказуючи софістично, що нібито „ті здобутки могли бути при иних обставинах хосенні, а при теперішних вони втратили свою вартість“, але нехай знає руска суспільність, що се певні і тривалі підвалини до нашого народного розвитку (катедра рускої історії, ґімназиї рускі і рускі школи взірцеві, Днїстер, субвенциї для наших народних институций: театру, Просьвіти, наук. тов. ім. Шевченка і т. ин.) Нехай руска суспільність научить ся не тілько цінити сї придбаня і ними дорожити, але нехай і в повній мірі ними користує ся, а тим покаже, що домаганя руских послів були виправдані. Тоді не зможуть нам указувати, що нема для кого закладати руских шкіл, що нема рускої науки й літератури, що не потрібно урядникам знати руского письма і язика, бо самі Русини домагають ся латиньского або польского. Нехай до руских кляс вписує ся не по 14 або 20 учеників чи учениць а по 80 або 100, як се стало ся в Циллеї, нехай на виклади історії України-Руси ходить не 7 або 10 случів а хочби сто-двісті, нехай Русини до всїх властий урядових відносять ся в рускій мові, а не московщиною або ячієм, тоді система конечно змінить ся, бо й власти зрозуміють, чого Русини домагають ся і що їх домаганя зовсїм справедливі.

Нехай отже руска суспільність знає, що „зміна системи“, про яку безнастанно править п. Романчук залежить також від самих Русинів, а не тілько від правительства, що Русини мусять з вого боку до сего приложити рук і що раз треба понехати давне рутеньство, яким пересякла вся політика п. Романчука (die Regierung wird für uns sorgen = правительство най змінить систему, а решта скорше чи пізнїйше само прийде — отже wir brauchen nichts zu thun).

Руска суспільність повинна вже раз вилїчити ся з того хибного погляду, який її піддає „Діло“, чи там п. Романчук, що нібито „решта скорше, чи пізнїйше само прийде“. Се справдешне самодурство, що заподіває безмірні шкоди нашому народови. Нікому нїчо ще само не прийшло, отже й Русини не повинні на те покладати надії, хиба що схотять приймати дитячу казку про край дармоїдів за дійсну правду. В культурнім розвитку народів відбуває ся важка боротьба, один нарід іде з другим навзаводи, отже й Русини повинні тямити, що лише працею орґанічною, наукою й інтеліґенциєю здобудуть собі рівноправність і станути поруч иних культурних народів. Притча пок. Яхимовича про пізного Русина на жаль ще далека до здійсненя і Русин ще мусить добре в поті чола потрудити ся, щоби міг здігнати иних женців на культурній ниві. Тимчасом опозицийні проводирі і орґани заколисують его знов до сну, присьпівуючи ему рутеньку пісеньку: „Правительство най змінить систему, а решта скорше чи пізнїйше само прийде!“ Отсе наука опозицийна, що вчить лише „відпорним становищем зазначувати невдоволенє Русинів“ (власні слова п. Романчука на зборах „Народної Ради“ львівскої 5 мая 1894 р.), а се сходить знов на давно осьмішений тверезими полїтиками рутеньский Schmerzensschrei der Ruthenen! Як засліплена і заморочена сею наукою значна частина рускої суспільности, показує погляд одного з мудрагелів опозицийних, що буває в потребі справоздавцем „Діла“. „Що то варта, казав він, тих кілька тисяч придбаних річно для наукового товариства ім. Шевченка, нехай би они і пропали. Дух опозициї між народовцями варт сотки

---

7)

До бігунів.

(За Паєром, Зіґлершмідтом, Льорцінґом і др.)

III.

Наукове значінє подорожий до бігунів або чого там шукають люди. — Що то єсть бігун і як він може виглядати. — Сплощенє бігунів і чому чоловік важить більше на бігуні, як деинде. — День і ніч на бігуні. — Північна зоря і маґнетизм землї. — Чи не на бігунах був початок всего житя на земли?

(Дальше).

Придивім же ся тепер тому, як може виглядати бігун на основі того, що доси знаємо о земли і єї підбігунових сторонах. Знаємо вже, що земля на бігунах єсть сплощена і що чоловік на рівнику обертає ся разом з землею з такою скоростию, що робить в просторі сьвітовім 225 миль на годину або близько 4 милї на мінуту, коли тимчасом на бігунї обертаєсь він так поволенько, що робить ледви кілька цалів на годину. Дальше знаємо що земля має в собі силу притягаючу, тягне все до свого осередка. Та притягаюча сила обявляє ся нам на земли яко вагота. Коли би земля не обертала ся доокола своєї оси, то притягала би всюди до себе однаково і вагота на нїй була би всюди однакова; чоловік на рівнику важив би як раз тілько, що й на бігуні. Але земля обертає ся і через то має розмах, силу, котра все гонить від єї осередка до гори, зовсім противно, як то робить сила притягаюча. Той розмах землї, або єї відосередкову силу не так легко пізнати. На то треба ось якого способу: Коли на тонесенькій ничоці повісимо оловенну кульочку, відхилимо єї, а відтак пустимо свобідно, то она буде маяти раз в один бік другий раз в другий зовсім так само, як н. пр. маятник при стіннім годиннику. Припустім, що та кульочка майне так 60 разів на мінуту. Она має длятого, що коли єї відхилено, то сама земля притягає єї ід собі до свого осердка. Та сама кульочка на тій самій ниточці повинна би, всюди на земли однаково маяти, всюди н. пр. 60 разів на мінуту. Тимчасом многі проби показали, що так не єсть; чим близше до рівника тим она маяє поволїйше, а чим близше до бігуна, тим скорше. Виходить з того, що притягаюча сила землї на рівнику притягає ту кульочку поволїйше через то она там і менше важить і поволїйше маяє; противно діє ся, чим близше до бігуна. Виходить з того, що сила притягаюча землї єсть чомусь на рівнику менша, чим близше до бігуна, тим більша. В чім же тому причина?

Подумаймо собі, що від бігуна була би проверчена в земли діра вздовж оси, аж до самого осередка землї, а так само друга діра, з якогось місця на рівнину, аж до осередка, і що обі ті діри наповнені рівно аж під сам верх водою. Коли би земля не обертала ся, то в обох дірах вода стояла би однаково високо, бо притягаюча сила, тягнула би єї однаково до осередка. Скоро-ж би земля зачала обертати ся доокола оси, то чим дальше від бігуна набрала би що раз більшого розмаху, аж на самій середині межи бігунами мала би найбільший розмах. Той розмах вигонив би від осередка воду в дірі на рівнику трохи висше, а рівночасно і спалаби вода в тій дїрі що на бігуні о таку саму частинку низше. Докладні обчисленя показали, що вода в дірі на рівнику мусїла би о одну 292-гу частину стояти висше, як на бігуні. Коли отже від осередка землї аж до рівника єсть 859 миль, то від осередка до рівника єсть лиш 856 миль отже майже о 3 милї близше, значить ся, кождий бігун єсть майже о 3 милї сплощений, і длятого цїла вісь землї єсть о 5 і пів милї довша, як промір рівника.

Коли-ж, як вже видимо бігун єсть сплощений але вкритий водою, то виходило би з того, що на самім бігуні повинна би бути земля суха, бо вода в наслідок обороту землї і виходячої з того сили відосередкової, повинна би спливати більше до рівника. Длятого Верн може й справедливо здогадує ся, що на самім північнім бігуні єсть дійстно земля. Коли ж би землї не було лиш само море, то можна здогадувати ся, що море єсть там дуже глубоке, що там вода вижолобила собі так сказати би єму, заглубле-

тисячів!“ Отже після погляду сего мудрагеля політичного вартнїйше опозицийне крикуньство, як робота наукова і ті виданя, що виходять коштом тих щорічних кількох тисячів в науковім товаристї ім. Шевченка.

Ми тимчасом иншої думки — каже „Правда“ — яку висловили вже в нашім вістнику з „почином нової доби“ і навели в останньому числї. Ми певні, що тільки щира і невсипуча праця органїчна на кождім полї нашого національного і культурного розвитку може нас подвигнути вперед. А коли серед тої роботи стрінемо злу волю, неохоту та неприхильність з якого небудь боку, тодї будемо робити й опозицию, однак не будемо кликати в підмогу не тільки Маркова і Щавиньского, але й споріднених їм Давидяків і Курдидиків, бо всї они також противні розвиткови нашого народу яко окремішної індивідуальности в славяньскій семї. До успішної роботи потрібна неминучо добра органїзация, про яку в нас тілько все говорять і пишуть. В сїй роботї органїчній спиняли нас все москвофіли і уміли своєю хитростию приманити до себе частину народовців для своєї руйнуючої роботи. Споглядаючи реально на наші відносини партийні, ми зовсїм не заманюємо ся надією, щоби збратана з москвофілами частина народовців так скоро прозріла і бачила сї шкоди, які наносять народови рускому такою поганою спілкою. Тому відкликуємо ся до всїх тих Русинів народовців, що виховали ся і виросли на основі давної громадскої органїзациї, у котрих ще не затьмив ся ясний погляд на нашу справу, у котрих ще не завмерло почутє, що москвофільство, се рак нашого народного органїзму. Відкликуємо ся до них, щоби в імя нашої чистої і непорочної ідеї народної єднали ся і ставали до органїчної роботи. Нехай до такої роботи з'єдинить ся сотня-дві щирих людий готових до саможертви, а в імя сеї ідеї поборемо всї трудности й перепони, позбудемо ся того рака, що ятрить нашу суспільність. Такою реальною, позитивною й органїчною роботою змінить ся наш народний органїзм а тодї мусить також наступити зміна системи!

Новинки.

Львів дня 3 серпня 1896.

— **Склад львівскої комісиї іспитової для учителїв шкіл народних.** II. Мінїстер віроісповідань і просьвіти іменував членами львівскої комісиї іспитової для учителїв шкіл народних на час від 1896/7 до 1898/9 року: Директором комісиї краєвого інспектора дра Сев. Дністряньского, заступниками директора: окружного інспектора Том. Токарского, директорів обох учительских семинарий Лук. Татомира і Меч. Барановского та професора женьскої семинариї Тита Слоневского; дальше іменував членами комісиї дра Пл. Дзвиньского професора політехніки, професорів гімназияльних Йос. Чернецкого, Теоф. Грушкевича, дра Альфр. Янера, Мар. Ломницкого, дра Конст. Лучаковского, Петра Огоновского, Ів. Верхратского, професорів школи реальної Едв. Ґжембского, Ант. Стефановича, Володим. Шухевича, Володисл. Збержховского, професора промисловоі школи Володисл. Клапковского, професорів семинарий учительских: дра Володим. Коцовского, Ад. Куличковского, дра Йос. Олеськова, Вас. Тисовского, дра Йос. Жулиньского, інспектора окружного Фр. Говорку, директора видїлової школи Юл. Фонфару, директора Фр. Шпетманьского, управителїв народних шкіл Фил. Борецкого, Йос. Пюркевича, Фел. Парасевича, учительку школи вправ Стеф. Векслерову, учителїв школи вправ Мих. Хруповича, Корн. Червиньского і Брон. Сокальского, учителя музики при женьскій семинариї Меч. Солтиса, дра Едв. Мадейского, Кар. Млодницкого помічних учителїв при семинариях. Крім того на случай потреби будуть іспитувати: Ів. Амборский лектор унїверситету у Львові і Ром. Бастґен директор рільничої школи в Городенцї.

— **Двотижднева спека** закінчила ся вчера пополудни сильною бурею і зливою. Воздух значно охолов і Львівяни мучені довгою жарою і порохами лекше відітхнули. Чи вчерашна буря наробила також які шкоди на провінциї, поки-що не знати.

— **Буря з градом** зницила в суботу по полудни цїлком засїви в тринацяти селах повіта перемиского на лївім березї Сяну. За одну годину град все витовк. Секретар староства Ольшевский виїхав до тих громад, щоби справдити розміри шкоди. — В околици Нового Санча зірвала ся дня 23 с. м. буря з градом і в трох громадах знищила всї засїви.

— **Посьвяченє угольного каменя під церков.** З Угринова в Сокальщинї доносять нам, що там 28 липня с. р. відбуло ся торжество посьвяченя угольного каменя під маючу муруватись заходами тамошних селян і Вп. Рильских. В торжестві сїм взяли участь Вп. о. декан з Ульгівка і сусїдні сьвященики, Вп. Рильска з сином, та много селян, а також ц. к. жандармерия і сторожа скарбова, під проводом своїх начальників в повній парадї, мимо того, що їх на се торжество не запрошено. По відправленю соборної служби божої положено камінь угольний і посьвячено Фундаменти по чім Вп. декан з Ульгівка виголосив красну промову. На тім торжество закінчило ся.

— **Страшного замаху** допустив ся у Вiдни якийсь невислїджений доси злочинець і позбавив житя одного чоловіка, одного покалїчив тяжко, а другого легко. Річ була така. При улици Пісаря Йосифа єсть під ч. 7 триповерхова камениця, а в тій каменици на подвірю єсть офіцина, в котрій містять ся дві робітнї: інжинїра Шоллї'го для заводженя проводів газових і водних, та слюсара будівельного Маркуса Баша, котрий виробляє склепові заслони з карбованої бляхи і потрібні до того валки. В суботу по полудни були в робітни слюсаря Баша три термінаторн, 17-лїтний Ґерштман, 16-лїтний Ен і 14-лїтний Шік. Около 4 год. зайшов до робітнї якийсь чоловік, що подобав на робітника і дав Ґерштманови, котрий зараз коло дверий стояв при варстатї, якусь тяжку, завинену в папір пачку і сказав: „То з відливальнї, для майстра“. Баша не було під той час в робітни, а що він часто з відливальнї діставав всїлякі предмети, то хлопець відобрав пачку і поставив єї на стіл, а той, що єї принїс, вийшов тимчасом через подвірє з каменицї. Хлопець був цїкавий, що в пачцї і став розвивати папір, котрий був досить твердий. Аж нараз настав страшенний гук, за тим пронибаючий крик з болю і посипались шиби з вікон. В тій же хвили викинуло Ґерштмана крізь двері на подвірє і нещасливий ледви ще дихав. Єго розірвало майже на двоє і випустило внутреності з него. Другому хлопцеви, що стояв зараз коло Ґерштмана, Енови розірвало лице і попарило руки, а третого, Шіка, кусень зелїза зранив лиш легко в карк. Ґерштман помер ще таки того самого

не, подібне, як н. пр. на вершку яблока, і лиш боками держить ся з прочими морями. Всї острови доокола бігуна були би тогди лиш виставючими з під води берегами тої ями на бігунї. Тільки що-до самого бігуна. Придивім же ся тепер вагої та на бігунї. Сила притягаюча а з нею і вагота єсть на рівнику о 292-гу частину менша, бо там зменшає єї розмах обороту землї. Коли-б н. пр. Нансен заким поїхав до бігуна, зважив ся був десь на рівнику і важив там як-раз 292 фунтів, то при зовсїм впрочім однаких обставинах повинен би на бігунї важити ще о один фунт більше, бо тілько стратив на рівнику від сили відосередкової на нїм.

Гляньмо-ж тепер, як виглядають на бігунї день і нїч та пори року. Щоби се зрозуміти, вернім до давного нашого приміру землї-барабольки. Зробім собі на столї крейдою подовгасте колесо, в два боки ширше, а в два боки вузше; то буде дорога, по котрій кружить наша земля до окола сонця. Поставмо в тім колесї сьвічку, але так, щоби она стояла трохи близше одного боку колеса, в котру сторону колесо довше. Сонце, бачите не стоїть по самій серединї того колеса, як робить земля доокола него, лиш в один бік трохи близше. Поставмо-ж тепер на то колесо на столї нашу землю-барабольку, але сторцом осею, і суньмо доокола сонця-сьвічки. При посуваню землї-барабольки, прийде она раз в таке місце, що буде найблизше сонця сьвічки: на противнім кінци від того, буде земля-бараболька найдальше від сонця. В двох других вузших боках колеса буде земля-бараболька однаково далеко від сонця. То само єсть і з нашою землею. В січни єсть она на своїй дорозї найблизше сонця і тогди посуває ся найскорше; в липни єсть найдальше від сонця і тогди посуває ся найповолїйше. Припустїм же що земля стояла би своєю осию сторцом (простовисно) до своєї дороги; тогди сьвітло сонця осьвітляло би однаково ту половину землї, що була би до него обернена, рівно від бігуна до бігуна. Проміне сонця падало би однаково на цїлу землю і тогди на цїлій землї було би більше менше однаково тепло; не було би пор року. Тимчасом так не єсть; земля єсть своєю осею нахилена трохи до своєї дороги. Коли то хочемо показати на нашій землї-барабольцї, то мусимо дротик в нїй (вісь єї) нахилити до колеса на столї. Коли-ж так нахилена земля прийде тепер в то місце, де найблизше до сонця, то она своїм горішним (північним) бігуном відхилить ся від сонця. На земли барабольцї побачимо тогди, що сьвітло не засягає аж на горішний бігун. Коли так нахилену барабольку обкрутимо доокола оси, то сьвітло буде по нїй пересувати ся, але все таки не буде засягати аж на бігун. В тій отже порі, коли наша земля єсть своєю осею відхилена від сонця, проміне єго паде дуже косо, іде більше попри землю, не огриває єї і не засягає аж на північний бігун. Тогди єсть у нас зима, а на бігунї через цїлу зиму довга нїч. Через 179 днів не видко на самім бігунї сонця. Нїч на бігунї тягне ся отже майже пів року. На полудневім бігунї дїє ся противно, він єсть звернений до сонця, а нім єсть день а на полудневій півкули землї лїто. В міру того, як земля посуває ся дальше по дорозї доокола сонця, зачинає сьвітло сонця засягати чим раз дальше на бігун і на північній півкули настає лїто, а на бігунї день. Сонце сьвітить тогди на бігунї без перерву 186 днів, отже трохи більше як пів року.

Нахилене земної оси до дороги землї єсть отже причиною, що на бігунах маємо по пів року день, а що пів року нїч і що на переміну настають пори року на одній і на другій півкули землї.

Подумаймо-ж собі тепер дальше так. Як вже знаємо з попереднього приміру, єсть на нашій земли барабольцї посерединї між обома бігунами одна червона ниточка доокола землї-барабольки від одного бігуна до другого — то полуденник. Кожде колесо, отже й полуденник дїлимо на 360 степенів. На полуденнику землї зачинаємо рахувати ті степенї від рівника і рахуємо до бігуна. Буде їх від рівника до північного бігуна 90; від рівника до полудневого колеса знову 90 — отже вже половина колеса; друга половина має так само по 90 степенів. Подумаймо-ж собі, що через кождий такий степень від рівника аж до бігуна іде докола землї-барабольки подібно як рівник одно колесо з білої ниточки. Тих колїс буде тілько, кілько степенів, отже від рівника до бігуна 90. По них рахує ся ширину на земли; а що можна рахувати від рівника до північного бігуна, або від рівника до полуднево бігуна, то кажемо, що єсть північна і полуднева ширина. Вісїмдесятий степень від рівника або вісїмдесяте колесо (рівнобіжник) єсть отже вже дуже близько коло бігуна. Чим близше до бігуна, тим менші ті колеса, а послїдне девятьдесяте, то хиба вже кругленька точка.

Припустїм же, що на тій точцї, на земли-барабольцї стоїть чоловік-муха і споглядає на цїлу землю, та видить, як сонце сьвітить на ню з одного боку. Припустїм, що то єсть як раз в само полуднє, в день 21 марта. Той чоловік-муха видить тогди, що як раз половина землї єсть осьвітлена, а половина темна. З кождого колеса (рівнобіжника) має як-раз половина свій день і свою нїч, значить ся, в кождій ширинї землї єсть день так само великий як нїч. Коли земля посуваєсь тепер дальше по своїй дорозї, то сьвітло сонця сягає чим раз дальше поза бігун. Сонце сьвітить лиш з одного боку, але земля обертає ся і наставляє до него, що раз инші сторони. За той час бігун стоїть все в сонци. З рівника 10-го колеса половина осьвітлена; з 10-го колеса повисше рівника єсть вже трохи більше, як половина осьвітлена, з 20-го ще більше; на тім колесї єсть вже день значно довший (13 годин і 13 минут) а нїч значно ко-

дня в шпитали. Він мав як-раз на другий день в неділю визволяти ся і его батько їхав вже з Айденшін на Мораві, щоби бути на торжестві визволеня свого сина. Можна собі уявити розпуку нещасливого батька. Слїдство викрило доси лиш тілько, що в пакетї містила ся бомба. Чи той, що еї приніс був сам злочинцем, чи его лиш хтось післав і він може навіть і не знав що несе — не знати. Ті, що виділи того чоловіка кажуть, що він був дуже бідно убраний і цїлий похляпаний вапном, виглядав на якогось мулярского робітника. Баш здогадує ся знову, що замаху допустив ся давний его термінатор, котрого він ще в зимі тамтого року вибив за то, що він станувши на науку у другого майстра, розвідував ся, для кого він що робить і підмавляв людий, щоби не давали робити до Баша, але до его майстра.

— Американьский спосіб шириня тверезости. В удїльній державі Йова в Сполучених Державах північної Америки есть богато людий, котрі переконані, що здоровійше і практичнїйше пити воду, як горівку. Они не терплять шинків, і скоро лиш де який шинк появить ся, то они роблять шинкареви всякі пакости, доки аж не змусять его виносити ся з громади. Тепер придумали они новий спосіб на шинкарів. В тій державі есть таке право, що шинк не сьміє стояти близше церкви або школи, як на 50 сяжнів. Отже, що они роблять: будують церков на колесах; скоро лиш де покаже ся якийсь шинк, так они зараз під'їзджають до него з церквою. Шинкар рад не рад мусить шинк замикати. Але від чого розум? Та-ж і шинкарі Американцї і на спосіб знайшли спосіб: почали ставити шинки також на колесах. Вийшло на таке, що межи церквою а шинком розпочали ся перегони. В місцевости Мадрид поставили приятелї тверезости муровану церков коло найбільшого шинку а громада зажадала, щоби шинкар замкнув шинк. Шинкар не хоче, бо каже, що его шинок стояв там давнїйше як церков. Громада зробила шинкареви процес і тепер всї цікаві як той процес закінчить ся, хто виграе.

— В повени в Японії, яка лучила ся 15-го червня с. р., погибло 37000 людий. Филя морска піднесла ся коло Сендар, поміж Токіом а островом Єссо і залила три префектури. В містї Камаісі, погибли майже всї мешканцї в числї 6000 осіб. В префектурі Івате около 25.043 убитих і 1244 ранених осіб, а 4000 знищених домів; в префектурі Міягі згинуло 3105 осіб і 970 домів знищених; в префектурі Аомарі погибло тілько 300 осіб. Тоті величесні страти в людях толкують ся тим, що катастрофа наступила вечером, коли вже всї спали.

Обкрадений злодій. В Берлинї відбувала ся дня 27 липня цїкава судова розправа. Ґеце, урядник банку Бляйредера, украв 105.000 марок і утїк з своєю приятелькою Метою Фукс до Філядельфії в Америцї. Однако его там скоро зловлено і американьска полїция видала злодїя без проволоки нїмецким властям. Але при арештованім злодію найдено лише малу суму, отже догадувано ся, що він украденї гроші так скоро розтратив. Тимчасом показало ся, що Ґеце сховав 60.000 марок і то лише на то, щоби своїй любці Меті забезпечити будучність. Суд довідав ся о криївцї, але гроший вже там не найдено. Украв їх американьский адвокат Ґецого спільно з Метою, котрій Ґеце вже в вязници вказав криївку. Крадеными грішми Мета подїлила ся з адвокатом. Американьскі суди увільнили того адвоката і Мету від всякої відвічальности, а суд берлиньский засудив Ґецого на 4 роки вязницї.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 3 серпня. Президент мінїстрів ґр. Баденї поїхав вчера вечером до Вельдес, звідки поїде до Люблянї.

Відень 3 серпня. Пошукуваня за виновником вчерашного замаху динамітового позістали доси без успіху. Слїдство показало, що в папери була наповнена порохом войскова куля. Обставина, що в адресї писаній по нїмецки були також славяньскі букви, каже здогадувати ся, що виновником був або Чех, або якийсь чоловік з заграницї. (Гляди новинку).

Відень 3 серпня. В ратуши відбули ся вчера збори робітників, в котрих взяло участь около 2000 людий. Ухвалено резолюцию, жадаючі заведеня безпосередного права виборчого до сойму і ради громадской.

Софія 3 серпня. Послїдної ночи підложив хтось бомбу динамітову на могилу Стамболова і зовсїм еї розвалив.

Суземптен 3 серпня. Приїхав тут Лї-Гунґ-Чанґ і поїхав дальше до Льондону.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1896, після середно-европ. год.

Відходять до

	Посьпішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·00	4·40	9·55	6·45	—
Підволочиск	6·00	2·11	—	—	9·30	10·45	—
Підвол. з Підз.	6·14	2·25	—	—	9·48	11·12	—
Черновець	6·10	—	—	10·15	2·45	—	—
Черновець що понедїлка	—	—	—	10·25	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·15	—	—	—
Мушини на Тарнів	8·40	11·00	—	4·40	—	6·45[1]	—
Гребенова [2])	—	—	—	—	9·35	—	—
Сколього і Стрия	—	—	—	5·22	9·35	3·05	7·22
Зимної Води [4])	—	—	—	—	1·32	—	—
Брухович [5])	—	—	—	—	1·20	—	—
Брухович [6])	—	—	—	—	3·20	—	—
Янова [7])	—	—	—	9·45	3·00	8·55	—
Янова	—	—	—	9.45[8]	1·05[9]	3·00[10]	6·25[8]

[1]) Від 1 червня до 30 вересня. [2]) Від 10 липня до 31 серпня. [3]) До Сколього лише від 1 мая до 30 вересня вкл. [4]) Від 1 мая до 6 вересня в неділї і сьвята. [5]) Від 1 мая до 6 вересня в неділї і сьвята. [6]) Від 1 мая до 6 вересня в буднї дни. [7]) Від 1 мая до 15 червня і від 1 вересня до 30 цьвітня кождого дня. [8]) Від 16 червня до 31 серпня що день. [9]) Від 16 червня до 31 серпня в неділї і сьвята. [10]) Від 16 червня до 31 серпня в тиждневі дни.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Приходять з

Кракова	1·30	5·10	8·45	8·55	6·55	9·30	—
Підволочиск	2.34	10·05	—	8·05	510	—	—
Підвол. з Підз.	2.18	9·50	—	7·42	4·45	—	—
Черновець	9·5[illegible]	—	—	2·01	7·28	—	—
Черновець що понедїлка	—	—	—	6·13	—	—	—
Белзця	—	—	—	—	5·45	—	—
Мушини на Тарнів	5·10[1]	—	—	8·55[2]	6·5[illegible]	—	—
Гребенова	—	—	—	—	1·51[3]	—	—
Сколього і Стрия	—	—	—	12·10	8·00	1·51[4]	10·10
Брухович [5])	—	—	—	—	—	8·03	—
Брухович [6])	—	—	—	—	—	8·25	—
Янова	—	—	—	7·50[7]	—	5·28[8]	8·54[8]
Янова [9])	—	—	—	—	1.10	7·48	—

[1]) Від 25 червня до 15 вересня. [2]) Від 1 червня до 30 вересня. [3]) Від 10 липня до 31 серпня. [4]) Зі Сколього тілько від 1 мая до 30 вересня. [5]) Від 1 мая до 25 червня і від 15 серпня до 6 вересня. [6]) Від 26 червня до 14 серпня. [7]) Цїлий рік. [8]) Від 16 червня до 31 серпня. [9]) Від 1 мая до 15 червня і від 1 вересня до 30 цьвітня.

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаемо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від **львівского**: коли на зелїзници 12 год., то на **львівскім** годиннику 12 год. і 36 мін.

ротна (10 годин і 47 мінут). На 60-ім колесї (степени) від рівника, есть ще лиш мала часть в темнотї а велика часть мае сонце; (н. пр. в Петербурзї, котре то місто лежить більше менше на шїсдесятім колесї) есть вже день 21 червня 18 годин і 20 мінут довгий, а ніч мае всего лиш 5 годин і 40 мінут. На 65 колесї від рівника есть 21 червня ще лиш дуже мала часть в темнотї, а дуже велика в сонци; там тягне ся день 21 годин і 9 мінут а ніч всего лиш 2 години 51 мінут; ледви що змеркло ся, як вже й знову свитае. Наконець трошки дальше поза 66-тим колесом (66 степенів 33 мінут), котре називаемо полярним колесом, або полярним, підбігуновим рівнобіжником і від котрого зачинаемо числити далеку північ дня 21 червня щезае вже ніч зовсім а день тягне ся 24 годин.

А тепер роздивім ся по бігунї, як там виглядае. Всюди куди оком глянець, вічні снїги і леди. Студїнь страшенна. Глухо і пусто, як в могилї, не видко і живого духа; хиба часом — бо то на бігунї лїто — покаже ся білий медвідь, але того стережи ся, бо він значить смерть. Сонце стоїть в полудне, але так низько, як у нас може в годину по всході. Оно велике і ясне, трохи червонаве, а снїги і леди аж искрять ся від него. Поволи і незначно посуває ся оно на захід, зближае ся чим раз близше до землї, аж ось і заходить. Ще трошки его видко; здає ся, що захвило вже таки зовсїм зайде і настане темнота — ніч. Та нї, не заходить; піднимае ся в гору, щоби відтак спустити ся знову, в гору — вже всходить знову, піднимае ся в гору, щоби відтак спустити ся знову в долину і знову підняти ся. Коли то около 21 червня, то оно спускае ся в долину і підносить ся в гору майже що 24 годин, і по тім ще пізнати, як минають днї, справдїшні днї из 24 годин, бо ночи тут нема. Сонце пересуває ся на небі крутою лінією: то іде в гору, то знову спускае ся. Ще близше бігуна н. пр. на 70-ім колесї (степени північної сторони, оно таки зовсїм не заходить і сьвітить через 65 днїв без перерви; на 80-ім рівнобіжнику, сьвітить оно без перерви 134 днїв, на 85-ім степени — 161 днїв, а пе 90-ім аж 186 днїв отже звиш пів року.

Але по пів році посунула ся земля на своїй дорозї доокола сонця вже досить далеко і сьвітло сонця уступаесь чим раз дальше з бігуна. Вже коли оно дїйстно зайшло, на бігунї не настае ще повна нїч, бо на заході ясніє ся ще небо, а той сумерк видко ще через кілька днїв. Наконець западае темнота. Она обнимае що раз більше всї колеса; як перед тим на них було що раз більше сьвітла, а що раз менше темности, так тепер на відворот, есть що раз більше темноти, а менше сьвітла. Дня 22 вересня знаходить ся вже половина всїх колїє в темнотї, а день рівнаесь з ночию. Опісля стають всї колеса на бігунї від 90 аж до 66 в темнотї. На 66-ім колесї нема вже дня; на 65-ім колесї мае найдовший день всего лиш 2 години і 51 мінут, а на 60-ім колесї лиш 5 год. 30 мінут і т. д. Так тягне ся нїч на бігунї від вересня аж до марта. Як перед тим в день раз-враз видко було лиш сонце, так тепер видко часто місяць; він стоїть більше менше, що 14 днїв на небі. Як лїтом видко его завсїгди перед і по новім місяци; так зимою, отже в ночи на бігунї показуесь він перед і по повни. І місяць так само як і сонце посуває ся по небі викрутасом: то піднимае ся в гору, то спускае ся в долину. Крім того довга нїч на бігунї зачинае ся довгим сумерком, серед котрого ще видко ся і кінчить ся довгим свитанем сонця, а часто сьвітить на небе північна зоря якимсь чародїйним, маґнетичним сьвітлом.

(Дальше буде.)

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.